

конне заволодіння скарбом, який має культурну цінність, або археологічним предметом, що випадково опинився у особи (ст. 7.6.17).

7.6.6. Жорстоке поводження з тваринами

Проект КК продовжує традицію чинного КК щодо вказівки на предмет посягання – передбачено відповідальність за жорстоке поводження лише з хребетними тваринами. Коло ж кримінально караних діянь, які становлять злочин, описано більш широко, детально й конкретно. Зокрема, у пунктах 3 і 4 ст. 7.6.12 є вказівка на такі діяння, як незаконне виснаження шляхом обмеження життєвого простору або доступу до їжі, води, повітря чи тепла та піддання досліду.

Інформаційний вплив, спрямований на пропаганду жорстокого поводження з тваринами, у Проекті КК визначено як кримінальний проступок, відповідальність за який передбачено у ст. 7.6.18.

7.7. Кримінальні правопорушення проти безпеки інформаційних систем

Розділ 7.7 Проекту КК регламентує відповідальність за кримінальні правопорушення проти безпеки інформаційних систем. Прокоментуємо зміни в кримінально-правовому регулюванні цих кримінальних правопорушень.

7.7.1. Назва правового інституту

Об'єкт кримінально-правової охорони, визначений Розділом 7.7 Проекту КК – безпека (стан захищеності) інформаційних систем від несанкціонованих діянь щодо інформації в системі. У Законі «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» від 5 липня 1994 року визначено поняття різних систем. З урахуванням цього Робоча група визначила родові поняття інформаційної системи через перерахування цих систем, безпека яких охороняється цим розділом від несанкціонованих діянь: інформаційна (автоматизована), електронна комунікаційна, інформаційно-комунікаційна системи, а також електронна комунікаційна мережа (п. 1 ст. 7.7.1)

7.7.2. Предмет кримінальних правопорушень

Предметом аналізованих кримінальних правопорушень є: комп'ютерні дані (статті 7.7.4, 7.7.5); шкідливий програмний чи технічний засіб, а також шкідливі дані (дані доступу) (ст. 7.7.6).

Поняття «комп'ютерні дані» визначено в Конвенції Ради Європи про кіберзлочинність: це будь-яке представлення фактів, інформації

або концепцій у формі, яка є придатною для обробки у комп'ютерній системі, включаючи програму, яка є придатною для того, щоб спричинити виконання певної функції комп'ютерною системою (п. б ст. 1). Також це поняття визначено в Законі «Про електронні комунікації» від 16 грудня 2020 року: це інформація у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки, технічними та програмними засобами (п. 20 ст. 2). Поняття «шкідливий програмний засіб», «шкідливий технічний засіб», «шкідливі дані (дані доступу)» визначено в глосарії до Розділу 7.7.

7.7.3. Законодавча конструкція основних складів кримінальних правопорушень

Робоча група вважає, що в Розділі 7.7 Проекту КК (з урахуванням міжнародних зобов'язань та національного законодавчого досвіду) мають бути передбачені такі основні склади злочинів: незаконний доступ до інформаційної системи (ст. 7.7.3); незаконне перехоплення комп'ютерних даних (ст. 7.7.4); незаконне поводження з комп'ютерними даними (ст. 7.7.5); незаконні діяння зі шкідливим програмним чи технічним засобом або шкідливими даними (даними доступу) (ст. 7.7.6).

Ознаки незаконного доступу до інформаційної системи, що полягає в діяннях особи щодо незаконного отримання доступу до інформаційної системи або її частини (ст. 7.7.3) та незаконного перехоплення комп'ютерних даних (під час їх виходу з інформаційної системи, надходження до інформаційної системи або під час операції з ними всередині інформаційної системи) (ст. 7.7.4) Робоча група сформулювала, зокрема, з урахуванням вимог Директиви 2013/40/ЄС щодо атак на інформаційні системи¹.

Незаконне поводження з комп'ютерними даними (ст. 7.7.5) являє собою добре відоме національному законодавству та практиці його застосування протиправне діяння. Його протиправність полягає у тому, що особа незаконно (без належного дозволу власника інформації, уповноваженої ним особи або за відсутності інших передбачених законом підстав) в інформаційній системі: 1) знищила комп'ютерні дані; 2) пошкодила їх; 3) заблокувала їх; 4) порушила їхню цілісність; 5) порушила порядок маршрутизації комп'ютерних даних або 6) спотворила процес їх обробки.

У Проекті КК збережено склад незаконного діяння зі шкідливим програмним чи технічним засобом або шкідливими даними (даними доступу), що полягає у виготовлені таких предметів, їх

¹ Directive 2013/40/EU Of The European Parliament And Of The Council, of 12 August 2013. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A32013L0040>

набутті, переміщенні, збуті або поширенні (ст. 7.7.6). Водночас Робоча група, дотримуючись міжнародних зобов'язань, визнала вчинення злочинів, передбачених статтями 7.7.3–7.7.5 Проекту КК, з використанням шкідливого програмного чи технічного засобу або шкідливих даних (даних доступу) ознакою, що підвищує тяжкість злочину на один ступінь.

Перебуваючи у творчому пошуку, Робоча група вважала за доцільне розмістити в аналізованому розділі Проекту КК приписи щодо несанкціонованого використання чужого цифрового образу та поширення неправдивої новини. Статті, що визначали відповідальність за такі діяння, були передбачені в попередніх редакціях Проекту КК (до 30 вересня 2023 року). Проте у подальшому ці приписи, з огляду на спільність родового об'єкту кримінальних правопорушень, були розміщені в інших розділах Проекту КК. Зокрема, незаконне використання чужого цифрового образу (ст. 4.7.8) переміщено до розділу 4.7 «Кримінальні правопорушення проти приватності», а поширення завідомо неправдивої суспільно необхідної інформації (ст. 7.3.15) – до розділу 7.3 «Кримінальні правопорушення проти загальної безпеки».

7.7.4. Ознаки, що підвищують тяжкість злочинів

Усі основні склади злочинів, що передбачені у Розділі 7.7, визначають їх як умисні злочини 1 ступеня тяжкості.

Ознаки, що підвищують тяжкість аналізованих злочинів, передбачені у ст. 7.7.2 Проекту КК. Порівняно новими серед цих ознак є вчинення умисного злочину: в особливий період чи в умовах надзвичайного стану (п. 4 ст. 7.7.2); передбаченого статтями 7.7.3 чи 7.7.5, особою, яка має правомірний доступ до інформаційних систем або інформації з обмеженим доступом (п. 5 ст. 7.7.2); передбаченого статтями 7.7.3, 7.7.4 чи 7.7.5, з метою здійснення переказу грошей, майнових цінностей або віртуальної валюти (п. 6 ст. 7.7.2).

7.8. Кримінальні правопорушення проти достовірності інформації, що міститься на речових носіях

7.8.1. Предмет кримінальних правопорушень проти достовірності інформації, що міститься на речових носіях

Предметом злочинів, передбачених Розділом 7.8 Проекту КК, є або інформація, зафіксована на матеріальних носіях, або матеріальні носії із зафіксованою на них інформацією. Загальне визначення понять «документ» та «інформація» міститься в Законі «Про